

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
SO-III.431.8.2022

Olsztyn, 6 lipca 2022r.

Pan
Józef Maciejewski
Wójt Gminy Sorkwity

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Gminy Sorkwity (NIP 7422123160, REGON 000540943) z siedzibą przy ul. Olsztyńskiej 16A, 11-731 Sorkwity, w którym mieści się Urząd Stanu Cywilnego w Sorkwitych.

W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli kierownikiem jednostki kontrolowanej był Wójt Gminy Sorkwity, Pan Józef Maciejewski, który sprawuje tę funkcję od 10 czerwca 2011 r.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- Magdalena Michalczewska – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 69/2018 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-V.0030.250.2022 z 14 kwietnia 2022 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego;
- Beata Mamińska-Pietrzak – p.o. kierownika Oddziału Spraw Obywatelskich, członek zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 2/2020 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.249.2022 z 14 kwietnia 2022 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 28 kwietnia 2022 r., a zakończono 7 czerwca 2022 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod nr 4/2022.

Kontrolę przeprowadzono w zakresie rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk za okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.

Kontrolę problemową przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 135 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 709) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1988). Kontrola została przeprowadzona w trybie zdalnym, zgodnie z procedurą określoną w zarządzeniu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr 145 z 8 czerwca 2020 r. w sprawie wprowadzenia procedury kontroli zdalnej. Ustalenia kontrolne zostały oparte na przekazanej przez jednostkę kontrolowaną za pośrednictwem platformy ePUAP uwierzytelnionej elektronicznie dokumentacji oraz weryfikacji danych w rejestrze stanu cywilnego (BUSC).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

1. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwitech.

Zgodnie z obowiązującym w okresie objętym kontrolą Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Gminy Sorkwity, ustanowionym Zarządzeniem Wójta Gminy Sorkwity Nr 112/2019 z dnia 17 grudnia 2019 r. (ze zmianami) sprawy związane z rejestracją stanu cywilnego oraz zmianą imion i nazwisk należą do zakresu zadań samodzielnego stanowiska kierownika urzędu stanu cywilnego (§ 23 ww. regulaminu urzędu), który służbowo podlega Wójtowi Gminy Sorkwity (§ 7).

Z ustaleń kontroli wynika, iż zadania w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk realizuje pani Beata Ślęzak, pełniąca funkcję Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwitech od 1 marca 2016 r. Wymieniona osoba posiada odpowiednie wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako „p.a.s.c.”). Jak ustalono, obecnie oraz w okresie kontrolnym na stanowisku Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwitech zatrudniona była pani Magdalena Krawczyk (od 1 marca 2016 r.). Z dokumentacji kontroli wynika, iż Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwitech również spełnia wymogi ustawowe, co do zatrudnienia określone w powołanym przepisie.

Z zakresów czynności ww. pracowników wynika, iż podczas nieobecności Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwitech, pani Beaty Ślęzak, zadania w zastępstwie wykonuje Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwitech, pani Magdalena Krawczyk.

Warunki lokalowe Urzędu Stanu Cywilnego – jak ustalono na podstawie przekazanych informacji i dokumentacji fotograficznej, siedziba Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwitech (dalej jako USC) mieści się w budynku Urzędu Gminy przy ul. Olsztyńskiej 16A w Sorkwitech. Lokal USC składa się z pokoju pracy kierownika urzędu stanu cywilnego oraz sali konferencyjnej (sali ślubów). Klienci przyjmowani są pojedynczo w pokoju pracy kierownika usc. Z fotografii załączonych

do dokumentacji kontrolnej wynika, że sala konferencyjna, pełniąca również rolę sali ślubów, umożliwia zawarcie związku małżeńskiego w formie uroczystej.

Księgi stanu cywilnego - stan techniczny ksiąg stanu cywilnego jest dobry. Wszystkie księgi oprawione są w twarde oprawy i ustawione na półkach, w drewnianej szafie zamykanej na klucz w pokoju pracy kierownika USC. Pomieszczenie jest wyposażone w higrometr i termometr oraz sprzęt gaśniczy. Zgodnie z art. 128 ust. 2 p.a.s.c., księgi stanu cywilnego winny być przechowywane w archiwum urzędu stanu cywilnego stanowiącym pomieszczenie zapewniające należyte ich zabezpieczenie przed uszkodzeniem, zniszczeniem, kradzieżą oraz dostępem osób trzecich. Takiego oddzielnego pomieszczenia w kontrolowanej jednostce nie ma. Jest to spowodowane sytuacją lokalową Urzędu Gminy Sorkwity. Skutkiem uchybienia jest niewłaściwe przechowywanie ksiąg stanu cywilnego. Osobą odpowiedzialną jest Wójt Gminy Sorkwity. Jak wynika z ustaleń kontroli jednostka nie dysponuje w chwili obecnej warunkami lokalowymi umożliwiającymi zapewnienie oddzielnego pomieszczenia na archiwum usc.

Akta zbiorowe do aktów stanu cywilnego przechowywane są w segregatorach. Segregatory nie są przepełnione, co umożliwia wpinanie wpływających dokumentów na bieżąco, bez groźby zniszczenia dokumentów. Stwierdzono, że dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne nie były oznaczone numerem i datą sporządzenia aktu, zgodnie z § 43 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 1904).

Stwierdzone odstępstwo od stanu pożądanego stanowiło uchybienie, które nie miało jednak istotnego wpływu na prawidłową rejestrację zdarzeń z zakresu rejestracji stanu cywilnego.

2. Rejestracja stanu cywilnego.

A. Urodzenia.

W okresie objętym kontrolą sporządzono 3 akty urodzenia, z czego badaniem kontrolnym objęto 2 wybrane sprawy. Na tej podstawie stwierdzono, że akt nr 2810052/00/AU/2021/868131 sporządzony został w oparciu o kartę urodzenia przekazaną przez podmiot wykonujący działalność leczniczą oraz protokół zgłoszenia urodzenia. W tym przypadku zgłoszenia urodzenia dokonał ojciec dziecka, który jednocześnie złożył przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach oświadczenie o uznaniu ojcostwa dziecka.

Poddany kontroli akt urodzenia sprawdzono również pod kątem obowiązków nałożonych na kierownika urzędu stanu cywilnego ustawą z 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 1191) oraz obowiązku wynikającego z art. 20 ust. 2 ustawy Prawo

o aktach stanu cywilnego. Zgodnie z art. 17 ust. pkt 1 oraz art. 29 ustawy o ewidencji ludności, Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach wystąpił o nadanie numeru PESEL oraz zameldował dziecko, dla którego sporządził uprzednio akt urodzenia.

Drugi akt urodzenia poddany kontroli został sporządzony w trybie szczególnym rejestracji stanu cywilnego, tj. na podstawie art. 104 p.a.s.c. Zgodnie z tym przepisem do rejestru stanu cywilnego przeniesiono w drodze transkrypcji zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem urodzenia i jego rejestracji za granicą (akt nr 2810052/00/AU/2021/126396). Rejestracja ww. czynności dokonana była na podstawie dokumentu zagranicznego oraz jego urzędowego tłumaczenia na język polski dokonanego przez tłumacza przysięgłego. Dokumentacja stanowiąca podstawę wpisania aktu do rejestru stanu cywilnego włączona została do akt zbiorowych. W akcie, w „Adnotacjach” prawidłowo wpisano informację o podstawie wpisania aktu. Ponadto stwierdzono, że przy transkrypcji aktu Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach dokonał na wniosek uzupełnienia danych na podstawie innych aktów.

Jednocześnie stwierdzono, iż w aktach sprawy brakuje potwierdzenia, iż po dokonanej czynności, kierownik urzędu stanu cywilnego wydał wnioskodawczyni odpis zupełny aktu, zgodnie z art. 105 ust. 2 p.a.s.c. Jak wyjaśniła Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach, cyt.: „wydano akt zupełny dla aktu 2810052/00/AU/2021/126396 po transkrypcji dnia 15.11.2021 r., przez niedopatrzenie nie odnotowano podpisu potwierdzającego odbiór otrzymania aktu”. Powyższe, zdaniem kontrolujących, stanowi nieprawidłowość naruszającą tryb doręczeń pism, wynikający z rozdziału 8 Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 39 w związku z art. 46 § 1 k.p.a.), który ma także zastosowanie w zakresie realizacji zadań dotyczących rejestracji stanu cywilnego. Osobą odpowiedzialną za powyższe jest Pani Beata Ślęzak.

B. Małżeństwa.

W okresie objętym kontrolą sporządzono 23 akty małżeństwa. Badaniem objęto 11 spraw, w tym 9 aktów sporządzonych w trybie zwykłym i 2 w trybie transkrypcji.

Ustalono, że w przypadku ślubów udzielanych przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach (9 przypadków) akty małżeństwa sporządzono prawidłowo, w terminie określonym w art. 86 ust. 1 p.a.s.c., na podstawie protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. Oświadczenia zostały przyjęte w sposób określony w art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej jako k.r.o.). Przed złożeniem oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński osoby składały przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach zapewnienia. Zapewnienia zostały przyjęte w sposób prawidłowy. W trzech przypadkach Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach udzielił ślubu poza lokalem USC. W tych przypadkach została pobrana, na konto urzędu gminy, dodatkowa opłata w wysokości 1000 zł., zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22 stycznia 2015 r.

w sprawie opłaty dodatkowej za przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego.

Transkrypcja zagranicznych aktów małżeństwa do polskiego rejestru stanu cywilnego zgodnie z art. 104 ustawy p.a.s.c. została dokonana poprawnie. Oryginalne dokumenty włączono do akt zbiorowych wraz z ich urzędowym tłumaczeniem na język polski, a w aktach zamieszczono adnotację o transkrypcji. Akty zostały uzupełnione, dzięki czemu posiadają pełną moc dowodową. Dodatkowo w sprawie 2810052/00/AM/2021/342608 Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach dostosował pisownię danych zawartych w zagranicznym dokumencie do reguł pisowni polskiej zgodnie z żądaniem wnioskodawców. Po sporządzeniu aktu małżeństwa, zmiany stanu cywilnego zostały zarejestrowane w rejestrze PESEL.

Kontrolujący w obu zbadanych sprawach stwierdzili jednak nieprawidłowe działanie Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach, co do sposobu wpisania nazwiska małżonków po zawarciu związku małżeńskiego i nazwiska dzieci zrodzonych z tego małżeństwa. Pisemne oświadczenie w tej kwestii zostało złożone przez obu małżonków we wniosku o transkrypcję, wobec czego dane te winny być wpisane od razu do aktu, a nie jak zrobił to Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach, wpisane wzmianką dodatkową bez podania podstawy prawnej. Powyższym działaniem kierownik naruszył art. 106 ust. 1 p.a.s.c. Opisana nieprawidłowość wynikała z błędnej interpretacji przepisów przez pracownika realizującego sprawę.

Dodatkowo podobnie jak przy czynności transkrypcji aktu urodzenia tak i w badanych sprawach brakuje prawidłowego udokumentowania odbioru przez wnioskodawców odpisu zupełnego aktu, po dokonanej czynności. Jak wyjaśniła Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach, w badanych sprawach odpisy zostały wydane odpowiednio w dniu 27.07.2021 r. oraz 08.11.2021 r. Dodatkowo kierownik usc wyjaśniła, że akty zupełne po transkrypcji są wydawane obligatoryjnie, jednak nie w każdym wniosku jest pokwitowanie, czasami jest napis „że wydano odpis po dokonaniu czynności”. Powyższe, zdaniem kontrolujących, stanowi nieprawidłowość, która narusza tryb doręczeń pism, wynikający z rozdziału 8 Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 39 w związku z art. 46 § 1 k.p.a.), który ma także zastosowanie w zakresie realizacji zadań dotyczących rejestracji stanu cywilnego. Osobą odpowiedzialną za powyższe jest Pani Beata Ślęzak.

Badaniem objęto również dwa oświadczenia przyjęte na podstawie art. 59 k.r.o., od małżonka rozwiedzionego, o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa. Oświadczenia zostały przyjęte prawidłowo, przed upływem trzech miesięcy od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego. Z czynności sporządzono protokół zawierający wymagane elementy, który został podpisany przez rozwiedzionego małżonka i Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego.

C. Zgony.

W okresie objętym kontrolą sporządzono 45 aktów zgonu, z czego kontroli poddano 22 akty. Ustalono, że wszystkie akty zgonu zostały sporządzone w trybie rejestracji bieżącej. Poddane weryfikacji akty zostały sporządzone prawidłowo, w terminie określonym w art. 92 ust. 1 p.a.s.c., na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu dokonanego przez osobę uprawnioną do pochówku na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. W toku kontroli zauważono, że w 4 skontrolowanych aktach zgonu w miejscu przeznaczonym na wprowadzenie informacji o nazwie podmiotu, który zgłosił zgon, wpisywano: „córka”, „syn”, „zgłaszający” co należy uznać za działanie niewłaściwe, bowiem rubrykę tę należy wypełnić jedynie w przypadku, gdy zgłoszenia dokonuje podmiot, a nie osoba fizyczna, tj. co do zasady członek najbliższej rodziny (nieprawidłowość). Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach wyjaśniła, iż wpisała te dane po uprzednim ustaleniu stopnia pokrewieństwa lub jego braku. Jednak kontrolujący nie mogą uwzględnić tych wyjaśnień bowiem w pozostałych sporządzonych przez jednostkę aktach zgonu rubryka ta pozostała pusta, mimo możliwości ustalenia stopnia pokrewieństwa. Osobą odpowiedzialną za powstanie nieprawidłowości była osoba przyjmująca zgłoszenie zgonu i sporządzająca akt.

Dodatkowo przy aktach nr 2810052/00/AZ/2021/051415 i 2810052/00/AZ/2021/069584 brakowało kraju urodzenia i kraju zgonu osoby zmarłej. Powyższe braki należy zakwalifikować jako uchybienie, które jednak nie miało wpływu na aktualność danych tych osób w rejestrze stanu cywilnego, czy też rejestrze PESEL.

3. Zmiany w aktach stanu cywilnego.

W okresie objętym kontrolą Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach dokonał łącznie 12 czynności materialno-technicznych nieskutkujących sporządzeniem aktu stanu cywilnego oraz 5 czynności unieważnienia aktu (teczka USC.5352). Badaniem objęto 9 wybranych spraw:

- sprostowanie aktu stanu cywilnego na podstawie art. 35 p.a.s.c. – 2 sprawy;
- uzupełnienie aktu na podstawie art. 37 p.a.s.c. – 4 sprawy;
- unieważnienie aktu na podstawie art. 39a lub art. 127a p.a.s.c. – 3 sprawy.

Z badanej próby wynika, iż zmiany w aktach stanu cywilnego (sprostowania, uzupełnienia) dokonywane były, co do zasady prawidłowo i we wszystkich zbadanych sprawach do aktów zostały dołączone stosowne wzmianki dodatkowe. Podstawę sprostowania lub uzupełnienia aktów stanowiły inne wcześniejsze akty stanu cywilnego sporządzone w Polsce. W zakresie sprostowania aktu na wniosek kontrolujący nie mieli uwag. Natomiast co do uzupełnień stwierdzono, że we wszystkich zbadanych przypadkach, w których kierownik urzędu stanu cywilnego dokonywał uzupełnienia aktu na wniosek, w aktach brakuje informacji, iż po czynności uzupełnienia wydano wnioskującemu odpis zupełny aktu. Z dokumentów nie wynika, również kto dokonywał odbioru odpisu (brak pokwitowania odbioru). Stanowi to nieprawidłowość i narusza

tryb doręczeń pism, wynikający z rozdziału 8 ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego, który ma również zastosowanie przy realizacji zadań dotyczących rejestracji stanu cywilnego. W tym zakresie odpowiedzialność ponosi Kierownik Urzędu stanu Cywilnego w Sorkwicach.

Ponadto stwierdzono, że w sprawie nr USC.5352.12.2021 Kierownik USC w Sorkwicach powołując się na art. 35 p.a.s.c. powiadomił osobę, której akt dotyczył, o sprostowaniu z urzędu błędu pisarskiego w akcie, natomiast powinien powiadomić o zamiarze sprostowania przed dokonaniem czynności. Zdaniem kontrolujących powyższe stanowi nieprawidłowość, która narusza art. 35 ust. 4 p.a.s.c. Błąd powstał na skutek niedopatrzania pracownika realizującego sprawę.

Z kolei w sprawie nr USC.5352.2.2021 Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach dokonał unieważnienia aktu małżeństwa przeniesionego z księgi papierowej do rejestru stanu cywilnego z błędem w nazwie miejsca zawarcia małżeństwa. W aktach znajduje się adnotacja Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach o zauważonym błędzie oraz informacja, że z aktu nie wydawano odpisów, dlatego też akt unieważniono. Akt małżeństwa przeniesiono do BUSC ponownie z prawidłową nazwą miejsca zawarcia małżeństwa. Jednocześnie kontrolerzy stwierdzili, że w unieważnionym akcie jako podstawę prawną tej czynności powołano dwa przepisy, a mianowicie art. 39a/127a p.a.s.c. Podkreślić należy, że przy błędnej migracji zastosowanie ma art. 127a p.a.s.c. i to ten artykuł Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego winien był wskazać we wzmiance jako podstawę unieważnienia aktu. Powyższe uchybienie nie miało jednak wpływu na poprawność danych zawartych w akcie.

W pozostałych dwóch sprawach, tj. USC.5352.9.2021 i USC.5352.14.2021 Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach unieważnił akty małżeństwa, które sporządził w następstwie transkrypcji, podając jako podstawę prawną art. 39a/127a p.a.s.c. Z adnotacji pracownika wynika, że w akcie małżeństwa nr 2810052/00/AM/2021/217161 błędnie uzupełniono dane rodziców mężczyzny, natomiast w akcie małżeństwa nr 2810052/00/AM/2021/284526 nie dostosowano pisowni nazw własnych do reguł pisowni polskiej zgodnie z żądaniem wnioskodawców. Z uwagi na to, iż z obu aktów nie wydano odpisu, Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach dokonał ponownej rejestracji małżeństw w BUSC. W ocenie kontrolujących przedmiotowe akty podlegały jednak sprostowaniu na podstawie art. 35 p.a.s.c. jako niezgodne z aktami zbiorowymi, a nie unieważnieniu na podstawie art. 39a/127a p.a.s.c. Przepis art. 39a stanowi bowiem podstawę do unieważnienia aktu lub aktów stanu cywilnego stwierdzających to samo zdarzenie, a błędnie zarejestrowanych w rejestrze stanu cywilnego wyłącznie z przyczyn technicznych lub w wyniku niewłaściwego zastosowania funkcjonalności rejestru stanu cywilnego. Natomiast art. 127 p.a.s.c. ma zastosowanie tylko przy błędnej migracji aktu do rejestru stanu cywilnego. Powyższa nieprawidłowość, która wynikała z błędnej

interpretacji przepisów przez pracownika realizującego sprawy, skutkowało ponownym zarejestrowaniem zdarzenia i koniecznością unieważnienia pierwotnych aktów.

Ponadto w badanym okresie Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach przyjął 5 oświadczeń o uznaniu ojcostwa. Badaniu poddano 3 sprawy o nr 2, 3 oraz 5. Czynności dokonane przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego w tych sprawach przeprowadzone zostały zgodnie z przepisami ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego oraz Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Protokoły z oświadczeniami rodziców zostały przesłane do urzędów stanu cywilnego miejsca urodzenia dziecka.

Jednocześnie ustalono, że w sprawie nr USC.5363.3.2.2021 i USC.5363.3.5.2021 Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach wydał na pisemny wniosek rodziców dziecka zaświadczenie potwierdzające uznanie ojcostwa, zgodnie z art. 63 ust. 9 i 10 p.a.s.c., do którego nie wniesiono uwag.

4. Wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego oraz zaświadczeń w zakresie rejestracji stanu cywilnego.

Podczas kontroli badaniu poddano sposób załatwienia 14 z 309 złożonych wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego (4,53% wszystkich spraw). W 7 zbadanych sprawach wydanie odpisu nastąpiło za pobraniem opłaty skarbowej. Odpisy wydawane były osobom uprawnionym, na podstawie pisemnego wniosku, na którym wnioskodawca wskazywał podstawę i cel wydania odpisu oraz kwitował jego odbiór. Przy czym w sprawie nr USC.53621.60.2021 stwierdzono brak potwierdzenia odbioru przez złożenie podpisu przez osobę wnioskującą, której wydano odpis aktu stanu cywilnego (była tylko data). Powyższe uchybienie, spowodowane niedopatrzeniem pracownika, stanowiło naruszenie art. 39 w związku z art. 46 § 1 k.p.a.

Z kolei w sprawie nr USC.5362.2.8.2021 wnioskodawca uiszczył opłatę skarbową za odpis zupełny i pełnomocnictwo w zaniżonej kwocie. Powyższe nie podlegało jednak ocenie kontrolerów i nie miało wpływu na prawidłowe wydanie odpisu skróconego aktu stanu cywilnego.

Natomiast w sprawie USC.5362.2.10.2021 wniosek złożył pełnomocnik kuratora spadku z Niemiec. Do wniosku załączono ustanowienie kuratora spadku oraz pełnomocnictwo, za które nie została uiszczona opłata skarbową. Ponadto nie wykazano żadnego związku między osobą, której aktu żądano z osobą, dla której ustanowiono kuratora spadku (nieprawidłowość). Z wyjaśnień jednostki kontrolowanej wynika, iż skoro Sąd ustalił kuratora spadku, który zawnioskował o akt zgonu osoby to nie jest to osoba obca tylko spokrewniona. Ponadto wyjaśniono, że nie zażądano uiszczenia opłaty skarbowej za pełnomocnictwo, gdyż dokumenty były potwierdzone przez notariusza. Wyjaśnienia te, w ocenie kontrolujących, nie mogą zostać jednak uwzględnione bowiem oznaczałoby to, że ciężar weryfikacji wniosku leży po stronie wnioskodawcy, a nie organu, do którego wniosek wpłynął. Dodatkowo w sprawie tej organ wyjaśnił, iż pełnomocnik przesłał na adres e-mail kopię aktu urodzenia osoby, dla której

ustanowiono kuratora spadku i na tej podstawie stwierdzono, iż dziadkowie tych osób byli rodzeństwem. W aktach sprawy brak jest jednak kopii tego aktu urodzenia przesłanego e-mailem i nie ma żadnej adnotacji o przeprowadzonej rozmowie telefonicznej. Wskazać należy, że kwestie pokrewieństwa osób, których odpis jest żądany, powinny być wyjaśnione w toku postępowania. Dlatego też, w tej sytuacji organ powinien wezwać na podstawie art. 50 k.p.a. wnioskodawcę do podania stopnia pokrewieństwa i dokumentów, z których to wynika, bowiem jest to istotna kwestia mająca wpływ na załatwienie sprawy. Należy też wyjaśnić kontrolowanej jednostce, że w sprawie tej nie ma wątpliwości, co do interesu prawnego wnioskodawcy, ale do samego faktu wystąpienia o odpis aktu konkretnej osoby, bowiem tak jak to zostało wskazane powyżej, z akt sprawy nie wynika w żaden sposób stopień pokrewieństwa między osobami wskazanymi we wniosku. Przyczyną powstania nieprawidłowości była niewłaściwa interpretacja sytuacji przez osobę realizującą wniosek. Skutkiem powstania nieprawidłowości było wydanie odpisu aktu stanu cywilnego osobie, której uprawnienie zostało w sposób niewłaściwy zweryfikowane. Osobą odpowiedzialną za powstanie nieprawidłowości był Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach. Dodatkowo wskazać należy kontrolowanej jednostce, że poświadczenie dokumentów przez notariusza nie ma wpływu na pobranie opłaty skarbowej. Jednak zaniechanie to nie jest przedmiotem oceny w tym postępowaniu kontrolnym.

Na marginesie zauważyć należy, że sposób załatwienia powyższej sprawy przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Sorkwicach był nieuporządkowany i w dużej mierze chaotyczny, co niestety przełożyło się na powstałe błędy.

5. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

Zgodnie z art. 124 ust. 1 i 2 p.a.s.c. przeniesienie aktu stanu cywilnego sporządzonego w księdze stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego (BUSC) polega na zamieszczeniu w rejestrze treści aktu z chwili jego sporządzenia w zakresie wymaganym w niniejszej ustawie oraz wzmianek dodatkowych, przypisków i informacji zawartych w rubryce „uwagi”.

Analizie kontrolnej poddano 20 z 212 aktów przeniesionych z ksiąg papierowych do rejestru stanu cywilnego (9,43% wszystkich spraw w tym zakresie). Ustalono, że akty zostały przeniesione prawidłowo, w zakresie danych wymaganych obecnie obowiązującą ustawą. Wszystkie dane przy aktach zostały uzupełnione, a w księgach naniesiono wzmianki o przeniesieniu aktów do rejestru BUSC, podając numer aktu i datę jego przeniesienia.

Przy czym w jednym przypadku akt stanu cywilnego został przeniesiony do rejestru niezgodnie z zapisami w akcie sporządzonym papierowo w zakresie dotyczącym błędnie wpisanego nazwiska kobiety (akt nr 2810052/00/AM/1993/067636). Skutkiem nieprawidłowości jest konieczność unieważnienia ww. aktu oraz ponowne przeniesienie treści aktu z księgi do rejestru, co wynika z art. 127a ust. 1 p.a.s.c. Powołany przepis wskazuje, że jeżeli z przyczyn technicznych lub w wyniku niewłaściwego zastosowania funkcjonalności rejestru stanu cywilnego albo na skutek

omyłki pisarskiej błędnie przeniesiono do rejestru stanu cywilnego akt stanu cywilnego, sporządzony przed dniem wejścia w życie ustawy, kierownik urzędu stanu cywilnego, który dokonał błędnego przeniesienia unieważnia z urzędu akt w formie czynności materialno-technicznej, dołączając do aktu wzmiankę dodatkową o jego unieważnieniu. Z unieważnionego aktu stanu cywilnego nie wydaje się odpisów. Dodać należy, że w wyjaśnieniach złożonych do kontroli Kierownik USC w Sorkwicach nie wskazał przyczyn błędnej migracji ww. aktu, ale okoliczności wskazują, że była to omyłka pisarska. Kierownik usc podał, że akt zostanie sprostowany, jednakże podkreślić należy, że sprostowanie jest działaniem niezgodnym z art. 127a ust. 1 p.a.s.c., który wymaga unieważnienia błędnie przeniesionego aktu.

Błędna migracja aktu stanu cywilnego skutkuje zasileniem rejestru stanu cywilnego w akt o niewłaściwej treści, tj. nieodzwierciedlającym stanu faktycznego z księgi stanu cywilnego, prowadzonej do 28 lutego 2015 r. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest brak należytej staranności przy wpisaniu danych do BUSC. Osobą odpowiedzialną za powstałą nieprawidłowość jest osoba przenosząca akt do rejestru stanu cywilnego, Pani Beata Ślęzak.

6. Stosowanie ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska.

Z ustaleń kontroli oraz informacji kierownika jednostki kontrolowanej wynika, iż w okresie objętym kontrolą w Urzędzie Stanu Cywilnego w Sorkwicach nie wydano żadnej decyzji na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

- 1) W miarę możliwości lokalowych wydzielenie odrębnego pomieszczenia na archiwum urzędu stanu cywilnego.
- 2) Oznaczenie numerem i datą dokumentów w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie są gromadzone jako dokumenty elektroniczne, zgodnie z § 43 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego.
- 3) Zamieszczanie w aktach właściwej sprawy pokwitowania odbioru odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego wydanego po czynności transkrypcji, uzupełnienia lub sprostowania aktu.
- 4) Zapewnienie każdorazowo dokładnej weryfikacji poprawności danych wpisywanych do aktów stanu cywilnego sporządzanych w trybie zwykłym i szczególnym.
- 5) W przypadku sprostowania aktu stanu cywilnego z urzędu prawidłowe powiadomienie osoby o zamiarze sprostowania jej aktu zgodnie z art. 35 ust. 4 p.a.s.c.

- 6) Przy unieważnieniu aktu stanu cywilnego wpisywanie prawidłowej podstawy prawnej tej czynności.
- 7) W przypadku sporządzenia aktu stanu cywilnego niezgodnie z aktami zbiorowymi zastosowanie procedury sprostowania tego aktu zgodnie z art. 35 p.a.s.c.
- 8) Zapewnienie dokładniejszej weryfikacji wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego pod kątem stopnia pokrewieństwa osób, których odpis jest żądany i dokumentów, z których to wynika.
- 9) Zamieszczanie w aktach właściwej sprawy potwierdzenia odbioru odpisu przez osobę wnioskującą.
- 10) Unieważnienie błędnie przeniesionego do rejestru stanu cywilnego aktu nr 2810052/00/AM/1993/067636 i ponowne jego zmigrowanie do BUSC.

Proszę Pana Wójta o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARIŃSKO-MAZURSKI
Artur Henryk Chojecki